



Vi bara testade en hypotes...

Ännu mer om preverbala adverbial i svenska

Johan Brandtler

Denna artikel kartlägger och problematiserar förekomsten av preverbala adverbial i svenska, dvs. adverbial placerade före det finita verbet i huvudsatser. Resultatet av en större korpusundersökning visar att de adverbial som kan placeras preverbalt är betydligt fler än vad som tidigare antagits, även om olika adverbial förekommer med olika frekvens i materialet. Vidare argumenteras för att ingen av de analyser som tidigare presenterats om fenomenet helt lyckas fånga det relativt komplexa samspel mellan syntax, semantik, pragmatik och prosodi som möjliggör preverbal placering av adverbial. De preverbala adverbialen delas in i två distinkta grupper: i) fokuserande, syntaktiskt osjälvständiga ledadverbial och ii) kontrastiva, syntaktiskt självständiga adverbial som kan fungera som led- eller satsadverbial. Den första gruppen innehåller färre men mer frekvent förekommande adverbial än den andra. Artikelns väcker därmed en rad frågor om vad som begränsar och möjliggör preverbal placering av adverbial.

Nyckelord: *V2, syntax, semantik, informationsstruktur, prosodi*

1. Inledning¹

I den här artikelns återkommer jag till ett ämne som nyligen diskuterats i tre olika artiklar i denna tidskrift, nämligen möjligheten i svenska och norska att

-
1. Denna artikel relaterar delvis till en tidigare studie som jag utfört tillsammans med David Håkansson. Han har också bidragit med kommentarer och synpunkter på en tidigare version av denna text. Dessutom vill jag tacka två anonyma bedömare för konstruktiva synpunkter och förslag, som resulterat i ett delvis omarbetat analyskapitel. Undersökningen har presenterats på seminarier i Stockholm, Uppsala, Lund och Göteborg, där värdefulla kommentarer har hjälpt arbetet framåt. Naturligtvis faller ingen skugga på någon annan än mig för artikelns återstående fel.

placera adverbial direkt framför det finita verbet i deklarativa huvudsatser, s.k. *preverbal placering av adverbial*; se exempel (1) nedan.²

- (1) a. Han *nästan* grät av glädje.
b. Hon *bara* rörde vid lejonet.

I den första av dessa artiklar, Brandtler & Håkansson (2017), diskuterades möjligheterna och begränsningarna för preverbal placering av adverbial i svenska. Brandtler & Håkansson föreslog att strukturen möjliggörs av ett samspel mellan adverbialets syntaktiska status och dess lexikala betydelse. Julien (2018) och Lundquist (2018) pekar oberoende av varandra på en rad svagheter i den analys som Brandtler & Håkansson föreslog. I föreliggande artikel ska jag delvis bemöta dessa invändningar. Det övergripande syftet med denna artikel är dock att lyfta fram ett antal nya aspekter av fenomenet preverbal placering av adverbial, och därigenom problematisera de analyser som hittills förts fram i litteraturen, inklusive den som Brandtler & Håkansson presenterade.

Resultatet från en större korpusundersökning visar först och främst att de adverbial som kan placeras preverbalt är långt fler än vad som tidigare antagits. Totalt har endast ett drygt dussintal adverbial förekommit i tidigare litteratur; Telemann et al (1999:4, 154) nämner uttryckligen att bara adverbialen *bara*, *blott*, *endast*, *t.o.m.*, (*inte*) *ens* och (*inte*) *en gång* är möjliga att placera preverbalt. Utifrån korpusundersökningens resultat drar jag slutsatsen att tidigare studier delvis utgått från felaktiga premisser, vilket har försvårat möjligheten att formulera korrekta generaliseringar. Jag argumenterar vidare att preverbal placering är avhängigt möjligheten att tolka adverbial med snäv räckvidd över ett enskilt satsled: ju enklare adverbial kan tolkas som ledadverbial, desto enklare kan det placeras preverbalt. Detta antagande stöds av att de mest frekventa adverbialen i preverbal position är inherent fokuserande eller kontrastskapande, medan de minst frekventa är epistemiska adverbial och tidsadverbial. Inte heller denna artikel gör dock anspråk på att presentera en fulltäckande syntaktisk och

2. Det bör poängteras att inte alla adverb som linjärt föregår det finita verbet kan betraktas som preverbala. I vissa fall är det tydligt att adverbet snarare ingår i (eller fungerar som en kommenterar till) subjektet:

- (i) a. [Jag *personligen*] tycker det är smart att spara.
b. [De *åtminstone*] borde ju veta bättre.
c. [Han *däremot*] har svårt att se sambandet.
d. [Jag *med/också*] gillar det!

semantisk förklaring till preverbal placering av adverbial. Snarare hoppas jag att den kan klargöra vissa aspekter av fenomenet och på det sättet bana väg för kommande teoretiska förklaringar.

Artikeln inleds med en kortare kritisk genomgång av Brandtler & Håkansson (2017), Julien (2018) och Lundquist (2018). Denna genomgång visar på behovet av att i mer detalj kartlägga förekomsten av preverbala adverbial i svenska. I avsnitt 3 presenteras de korpusar som använts för undersökningens empiriska del, och resultatet från korpusundersökningen presenteras och diskuteras i avsnitt 4. I avsnitt 5 testar jag Brandtler & Håkansson's ursprungliga hypoteser mot det nya materialet: i) att preverbala adverbial inte kan förekomma ensamma i fundamentet, och ii) att endast adverbial som uttrycker kontrast kan placeras preverbalt. Båda hypoteserna kan tämligen enkelt falsifieras, men det går också att visa en klar frekvenskorrelation: de adverbial som inte kan förekomma ensamma i fundamentet är också betydligt vanligare i preverbal position. Avsnitt 6 innehåller en kortare sammanfattning och diskussion av resultatet.

2. Bakgrund

I detta avsnitt ger jag en kritisk presentation av de analyser som förs fram i Brandtler & Håkansson (2017), Julien (2018) och Lundquist (2018). För enkelhetens skull kommer jag hädanefter att referera till Brandtler & Håkansson (2017) som B&H.

2.1 Brandtler & Håkansson (2017)

B&H är, utöver Sigurd (1986), den enda längre artikel som ägnats åt fenomenet preverbal placering av adverbial i svenska. Den bygger vidare på kortare diskussioner i Larsson (1931) och Wijk-Andersson (1991) samt Engdahl (1998), men har en ny utgångspunkt. B&H observerar att de adverbial som kan placeras preverbalt i svenska inte kan placeras ensamma i fundamentet. Jämför de preverbala adverbialen *nästan* och *bara* i (1) ovan med de ogrammatiska satserna i (2) nedan.

- (2) a. **Nästan* grät han av glädje.
b. **Bara* rörde hon vid lejonet.

B&H argumenterar vidare att även motsatt korrelation gäller: de adverbial som *kan* placeras ensamma i fundamentet kan *inte* placeras preverbalt i svenska.

Jämför placeringen av *faktiskt* och *inte* i (3) och (4) nedan, tagna från B&H (2017: 17):

- (3) a. *Faktiskt* kan man säga att de har misslyckats med sin uppgift.
 b. *Man *faktiskt* kan säga att de har misslyckats med sin uppgift.
- (4) a. *Inte* blir det mycket tid över för kaffedrickande.
 b. *Det *inte* blir mycket tid över för kaffedrickande.

Baserat på denna komplementära distribution föreslår B&H att svenskans adverbial kan delas in i två syntaktiska grupper: de som är syntaktiska huvuden [X^0] och de som är syntaktiska fraser [XP]. Endast den förstnämnda kategorin kan placeras preverbalt i svenska, genom att adjungeras till det finita verbet i [C^0]. Som maximala fraser kan adverbial som *inte* och *faktiskt* placeras i en XP-position som fundamentet, men däremot inte adjungeras till ett syntaktiskt huvud, vilket ger att de inte heller kan förekomma preverbalt.

B&Hs analys av de preverbala adverbialen bygger dock inte bara på adverbialens syntaktiska status. En ytterligare förutsättning för att ett adverbial ska kunna placeras preverbalt är, enligt B&H, att det uttrycker en lexikaliserad motsättning mellan vad som hävdas och presupponeras. I (5) nedan illustreras den motsättning för adverbialen *nästan*.

- (5) Han *nästan* grät av glädje →
 i) Han var nära att gråta (hävdad sakförhållande)
 ii) Han grät *inte* (presupponerat sakförhållande)

För att (5) ska vara en sann utsaga måste presuppositionen i (5ii) vara uppfylld, dvs. att subjektet faktiskt inte grät. Adverbialen *nästan* uttrycker alltså en lexikaliserad motsättning mellan något man är nära att göra men faktiskt inte gör. B&H visar att adverbial som *bara* och *t.o.m.* på liknande sätt uttrycker en motsättning mellan två sakförhållanden.

Sammanfattningsvis menar B&H att två kriterier måste vara uppfyllda för att preverbalt placering av adverbial ska vara möjlig: i) adverbialen måste vara ett syntaktiskt huvud, och ii) adverbialen måste uttrycka en lexikaliserad motsättning mellan två sakförhållanden.

Beträffande det semantiska kriteriet noterar dock redan B&H själva att vissa adverbial kan placeras preverbalt trots att de inte uttrycker en lexikaliserad motsättning. Både *formligen* och *bokstavligen* hör till denna grupp, vilket illustreras i (6).

- (6) a. Skeppet *formligen* slungades mot klipporna.
 b. Hon *bokstavligen* flög fram genom rummet.

B&H noterar att just dessa adverbial påfallande ofta modifierar verb som *inte* kan tolkas bokstavligt i förhållande till det faktiska verbskeendet, såsom ju också är fallet i (6b). Dock kvarstår problemet att adverbialens lexikala betydelse inte ger upphov till en kontrastläsning.

Beträffande det syntaktiska kriteriet visar både Julien (2018) och Lundquist (2018) att distributionen av olika slags adverbial inte är fullt så komplementär som B&H antar: vissa preverbala adverbial kan även placeras ensamma i fundamentet. Julien nämner som exempel *inte bara* och Lundquist (2018) *helt enkelt*. Meningarna i (7) nedan är tagna från Julien (2018:164)

- (7) a. Inte bara har han en mesröst, han är en otrevlig skitstövel också.
 b. De inte bara gillar den, de gör vågen när den införs.

Som vi kommer att se i avsnitt 4 finns det faktiskt en hel rad adverbial utöver *inte bara* och *helt enkelt* som inte följer den generalisering som B&H postulerar. Följaktligen kan vi konstatera att B&Hs uppställda hypoteser verkar vara för starkt formulerade. Det ska dock inte tolkas som något entydigt negativt: formulerandet av starka och falsifierbara hypoteser är ju själva drivkraften i en empirisk-analytisk forskningstradition.

2.2 Julien (2018)

Julien (2018) är en direkt replik till B&H, och förhåller sig tämligen kritisk till B&Hs analys i sin helhet. Den syntaktiska uppdelningen mellan adverbiala huvuden och fraser som föreslås i B&H motsätter sig Julien utifrån såväl teoretiska som empiriska argument. Det kanske starkaste argumentet, som redan nämnts ovan, är att preverbala adverbial inte nödvändigtvis är omöjliga som ensamma led i fundamentet. Detta faktum visar otvetydigt att (åtminstone) vissa adverbial som kan placeras preverbalt är syntaktiska fraser. Den tendens som trots allt finns – att en stor andel preverbala adverbial aldrig kan förekomma ensamma i fundamentet – hänför Julien istället till adverbialens semantiska egenskaper. Närmare bestämt menar Julien (2018) att adverbial som varken kan tolkas kontrastivt eller som satsens tema inte kan förekomma ensamma i fundamentet. Följaktligen är ett adverbial som *rett og slett* ogrammatisk i fundamentet i norska:

- (8) **Rett og slett* elsker mange av dem oppmerksomhet.

Det finns, såvitt jag kan se, åtminstone två starka invändningar mot denna analys. För det första är adverbial det mest frekventa satsledet i fundamentet näst efter subjektet (Jørgensen 1976), och det kan enkelt påvisas att topikalitet eller kontrast inte krävs för fundamentalsplacering av adverbial i svenska (jämför liknande kritik i Lundquist 2018). För det andra *är* ju flertalet av de adverbial som inte kan placeras i fundamentet kontrastiva: såväl *bara* (och dess synonymer) som *näst* (och dess synonymer) uttrycker just kontrast mellan två sakförhållanden. Juliens analys är således missvisande såväl empiriskt som teoretiskt. Dessutom missar Juliens kritik om de preverbala adverbialens ovilja att placeras i fundamentet delvis målet. Även om begränsningen inte gäller samtliga adverbial som kan placeras preverbalt, är den såväl reell som absolut för en stor grupp av dessa adverbial. Men begränsningen rör inte bara fundamentalsplacering: för att dessa adverbial ska kunna placeras någon annanstans än i deras ordinarie position i mittfältet måste de adjungeras till något annat satsled; detta noteras även av Lundquist (2018: 181). Adverbet *verkligen* kan adjungeras till såväl subjekt, finit verb och predikativ – och förekommer då i de positioner som förknippas med dessa satsled. Jämför placeringen av *verkligen* i följande autentiska meningar.

- (9) a. {*Verkligen* varje match} spelar roll.
 b. Jag {*verkligen* längtar} efter sommaren.
 c. Idag har {*verkligen* ingenting} gått rätt för mig. (Bloggmix 2008)
 d. Det har varit {*verkligen* upp-och-ner} med Markus Rosenberg och det är många som har tappat tron på honom. (Expressen 2012-05-30)
 e. Idag är första gången på {*verkligen* evigheter} som jag och älsklingen äter frukost tillsammans. (Bloggmix 2009)

I exempel (9a, c, d) måste *verkligen* rimligtvis analyseras som just adjungerat till de fraser som fungerar som subjekt respektive predikativ. Att *verkligen* inte fungerar som ett självständigt adverbial blir än tydligare i (9e), där det modifierar en nominalfras inuti en prepositionsfras. I analogi med detta mönster ligger det nära till hands att anta att *verkligen* även kan adjungeras till det finita verbet i [C⁰] i exempel som (9b). Julien (2018) menar dock att preverbala adverbial *inte* på detta sätt utgör en syntaktisk enhet med det finita verbet. Juliens (2018) analys tvingar alltså fram två olika syntaktiska analyser av exemplen i

(9) ovan: en för (9a, c, d, e) och en för (9b). Detta är en tydlig svaghet i hennes analys.³

Semantiskt menar Julien (2018) att de preverbala adverbialen modifierar yttrandets propositionella kärna. Det är för mig inte helt klart vad som avses med detta, då kärnan snarast definieras negativt, dvs. genom de led som *inte* ingår i den. Enligt Julien ingår modala hjälpverb och negationen i den propositionella kärnan, men inte hjälp verbet *ha*. Man kan konstatera att detta antagande går tvärtemot de flesta semantiska analyser, där negation och modalitet ses som extra-propositionella. Ett grundläggande antagande inom formell semantik är att negationen introducerar en existentiell operator som binder alla fria variabler i propositionen (se exempelvis Zeijlstra 2004: 220). En strukturell reflex av detta semantiska synsätt är antagandet att NegP står direkt ovanför vP (längst ner i IP). Att då hävda, som Julien (2018) gör, att negationen ingår i yttrandets propositionella kärna blir märkligt i avsaknad av oberoende argument. Åtminstone som det framställs i Julien (2018) riskerar resonemanget att bli helt cirkulärt: utifrån antagandet att preverbala adverbial modifierar den propositionella kärnan analyseras alla led som kan följa ett preverbalt adverbial som tillhörande den propositionella kärnan.

Flera av de svagheter som Julien pekar på i B&H:s ursprungliga analys är välgrundade, och aktualiserar behovet att modifiera denna analys. Däremot menar jag, utifrån det som diskuterats ovan, att Juliens analys knappast lyckas bättre med att fånga de preverbala adverbialens syntax och semantik.

2.3 Lundquist (2018)

Lundquist (2018) lyfter fram ett antal aspekter av preverbal placering av adverbial som förbisetts i B&H och Julien (2018). Utifrån denna genomgång konstaterar han att de preverbala adverbialen inte nödvändigtvis utgör en enhetlig kategori. Snarare föreslår Lundquist att man bör urskilja två grupper: den största består av *verbmodifierande* adverbial, där *bokstavligen*, *nästan* och *mer än* är prototypiska medlemmar. Den andra, mindre gruppen består av *satsmodifierande* adverbial, dit *bara*, *rätt och slätt* och *helt enkelt* hör. De verbmodifierande adverbialen bildar, enligt Lundquist, en prosodisk fras med det finita verbet, som därmed accentueras. De satsmodifierande adverbialen, å andra

3. Som beskrivs i B&H, har det föreslagits för tyskans del att adverbial som *nur* 'bara' fungerar som maximala projektioner, dvs. är syntaktiska fraser (se ex. Büring & Hartmann 2001). Ett tungt argument för deras analys är att dessa adverbial *inte* kan placeras preverbalt eller modifiera nominalfraser inuti prepositionsfraser.

sidan, utgör egna prosodiska fraser, vilket ger att det finita verbet inte måste accentueras.

Som Lundquist noterar kan flera svagheter i B&H och Julien (2018) hänföras till det underliggande antagandet att de preverbala adverbialen utgör en homogen syntaktisk och/eller semantisk kategori. Lundquists (2018) indelning visar att det kan vara motiverat att mer noggrant analysera de egenskaper som förenar och skiljer de olika preverbala adverbialen från varandra. Även om Lundquists förslag är alltför skissartat för att kunna användas för mer exakta prediktioner, är det högst sannolikt att indelningen visar på central skillnad mellan olika slags adverbial som förbisetts av både B&H och Julien: vissa adverbial kräver att det efterföljande ledet accentueras, andra gör det inte. Detta i sin tur indikerar att vi har att göra med åtminstone två olika slags adverbial, med skilda syntaktiska, semantiska och prosodiska egenskaper.

3. Metod och material

I de tre artiklar som diskuterats ovan, samt i tidigare arbeten av Sigurd (1986) och Engdahl (1998), nämns totalt ett dussintal olika preverbala adverbial: *bara/endast*, *bokstavligen/formligen*, *inte ens*, *nästan/nära nog/praktiskt taget*, *rätt och slätt*, *helt enkelt*, *så gott som* och *till och med*. Inför den här artikeln har jag gjort en närmare kartläggning av de adverbial som kan placeras preverbalt i svenska. Undersökningen har utgått från tre olika korpusar från Språkbanken (Borin et al 2012): *Familjeliv*, *Skönlitteratur* och *Tidningstexter*. Syftet har varit att spegla olika texttyper och stilnivåer. Korpusen *Familjeliv* består av inlägg från ett populärt diskussionsforum för ämnen som rör familj, fritid och ekonomi. Texterna kan sägas representera ett ledigt, talspråksnära och modernt språkbruk. Texterna i de övriga två korpusarna är av naturliga skäl längre från talspråket, och kan antas följa skriftspråksnormer och -konventioner i högre utsträckning än *Familjeliv*. En mer detaljerad beskrivning av respektive korpus återfinns i appendix.

Undersökningen har skett i två steg. I det första steget kartlades förutsättningslöst vilka adverbial som förekommer preverbalt i materialet. För detta syfte användes den största korpusen, *Familjeliv*. Söksträngen specificeras i (10):

- (10) [pos = "PN" & lbound(sentence)] [word != "kanske" & word != "bara" & pos = "AB"] [pos = "VB"]

Söksträngen excerperar samtliga strukturer där det första ledet i meningen är ett pronomen (PN) följt av ett adverb (AB) och ett verb (VB).⁴ Sökningen har också specificerats så att adverbet inte ska utgöras av *kanske* och *bara*. *Kanske* är relativt frekvent, men räknas inte som ett preverbalt adverbial, eftersom det kan ersätta det finita verbet och förekomma med *ha*-strykning, som i mening (11) nedan.

(11) Han kanske redan läst boken.

Adverbet *bara* kan naturligtvis fungera som ett preverbalt adverbial, men är så pass frekvent att det gör övriga adverb svårare att hitta. De adverb som sedermera hittades lades successivt till söksträngen så att de uteslöts från vidare sökningar.

Ett problem med söksträngen i (10) är att den endast hittar preverbala adverbial som till formen är enkla adverb. Att undersökningen utgått från ordklass snarare än satsdel beror på att den maskingenerade satsdelsanalysen i Korp är osäker. Vissa s.k. flerordsadverb kan ändå fångas upp, eftersom de ofta skrivs samman: *framförallt*, *hursomhelst*. Adverbial som består av särskrivna adverb (ex. *rent ut*) eller av adverb som byggs ut med ytterligare bestämmingar (*mer än*, *praktiskt taget*, *så gott som*, *så att säga*) kan alltså inte hittas av söksträngen i (10).

De adverb som hittades under den första delundersökningen lades samman med de adverbial som förekommit i tidigare litteratur. Till denna lista lades även en del adverbiella flerordsuttryck, utifrån SAG:s uppställning över flerordsadverb (SAG 3: 633ff) samt SAG:s lista över fokuserande adverbial (SAG 4: 152ff). Varje adverbial på listan excerperades i nästa steg från materialet med hjälp av söksträngen (12) nedan.

(12) [pos = "PN" & lbound(sentence)] [word = "fullkomligt"] [pos = "VB"]

Söksträngen (12) excerperar samtliga strukturer inledda av ett pronomen (PN), följt av *fullkomligt* och ett verb (VB). Sökningen gjordes om för varje adverbial i varje korpus. För adverbial som har flera möjliga stavningar gjordes enskilda sökningar för varje stavningsvariant och möjlig förkortning: *till och med*, *t.o.m.*,

4. Eftersom den maskingenererade taggningen av satsdelsfunktion visade sig vara relativt opålitlig, fungerade ordklassökningar bättre.

t o m, tom, t.om. etc. Syftet med denna undersökning var att fastställa den relativa frekvensen av preverbal placering för respektive adverbial i olika texttyper, eftersom det är rimligt att anta att frekvensen påverkas av genre, ämne etc. Eftersom storleken skiljer markant mellan de olika korpusarna – korpus *Familjeliv* är nästan 40 gånger större än *Skönlitteratur* – har resultaten för respektive korpus sammanställts var för sig.⁵

Korpus *Familjeliv* stödjer s.k. *utökad kontext*, vilket innebär att alla träffar kan kontrolleras mot det foruminlägg där de ursprungligen förekommer. Detta gör det möjligt att minimera flera välkända felkällor: felaktig taggning i korpusen, slarvfel, satser producerade av skribenter som inte har svenska som modersmål etc. Som ett illustrativt exempel på vikten av utökad kontext kan nämnas adverbialet *fortfarande*. Sökningen gav 14 träffar av *fortfarande* i preverbal position, men inget visade sig vara giltigt. Några följer i (13) nedan. Notera att jag för läsbarhetens skull konsekvent kursiverar adverbialet och ger det finita verbet i fetstil.

- (13) a. Man *fortfarande försöker* stoppa mynt i telefonapparaterna
 b. Vi *fortfarande har* många flyttlådor som står i förrådet
 c. Jag *fortfarande anser* att förslaget är bra och inte alls skrattretande.

Exempel (13a) kommer från en forumtråd med rubriken *Du vet att du levde på 80-talet när...*, där varje inlägg kompletterar rubriken. I (13a) har vi alltså att göra med regelrätt bisatsledföljd, inte preverbal placering av adverbial i huvudsats. Exempel (13b) är en huvudsats, men förekommer i ett inlägg med bl.a. följande satser:

- (14) Huset var byggt i 1982 och inredningen visade det! (...) Vi tog en renoveringspaus under sommar men vi ska snart renovera vårt jättefult kök, pojkens sovrum och entrén.

Det är högst osannolikt att en skribent med svenska som modersmål skulle göra denna typ av grammatiska fel: prepositionsanvändningen framför årtal, obestämd form av *sommar* samt stark adjektivböjning i definit nominalfras (*jätte-*

5. Av söktechniska skäl inleds samtliga excerperade strukturer av ett pronominent led, vilket innebär att samtliga meningar har ett fundament bestående av exakt ett ord (ett pronomen), som i de allra flesta fall är satsens subjekt. Det rör sig alltså inte om en total excerpering. Men eftersom studien inte har som syfte att kartlägga den exakta frekvensen av respektive adverbial har denna begränsning inte någon större konsekvens för resultatet.

fullt). Även meningen *inredningen visade det* är en trolig anglicism. Exempel (13b) har alltså utelämnats från undersökningen.

Exempel (13c) har också utelämnats, från ett inlägg av signaturen *Kanelflickan*. Samma skribent står för 3 av 14 exempel på *fortfarande* i preverbal ställning. Den språkliga nivån i hennes inlägg är generellt sett ganska hög, men i ett av hennes övriga inlägg skriver hon om sina egna svårigheter som andra-språksinlärare i svenska.

Slarvfel är betydligt svårare att upptäcka, såvida inte skribenten eller någon annan uttryckligen kommenterar/rättar konstruktionen. Följande exempel hittades med *precis* från signaturen *Anonym (Nyfiken)*:

- (15) Du *precis antog* att båda rapparna var killar baserat på deras hobby/yrke

Några minuter senare rättar sig skribenten och skriver i ett nytt inlägg “Antog *precis** skulle det såklart stå!” Denna typ av rättelse är dock ovanlig, och det är naturligtvis omöjligt att utesluta att vissa exempel är rena felskrivningar av det slag som illustreras i (15).

Varken *Skönlitteratur* och *Tidningstexter* stödjer dessvärre utökad kontext, vilket gör det omöjligt att göra motsvarande kontroll på dessa korpusar. Bedömningen har alltså helt gjorts på grundval av det textmaterial som presenteras i sökningen. Å andra sidan följer dessa texter skriftspråksnormer i väsentligen högre utsträckning än texterna från *Familjeliv*; de har dessutom genomgått någon form av korrektur. Däremot är det ju möjligt att texterna är felaktigt taggade och/eller felaktigt analyserade av sökverktyget. Träffar som inte inleds med en versal har konsekvent utelämnats från undersökningen, liksom träffar med uppenbara stavfel etc. Övriga exempel har räknats med.

4. Resultat

I de tre dataseten från korpusarna *Familjeliv*, *Tidningstext* och *Skönlitteratur* förekommer totalt 72 adverbial i preverbal position, fördelat över 25 539 huvudsatser som uppfyller sökvillkoren. Av dessa adverbial är 27 belagda i samtliga tre korpusar. *Familjeliv*, som är den största av korpusarna, är också den korpus som uppvisar störst variation: 70 olika adverbial återfinns i *Familjeliv*.⁶

6. Endast *blott* och *nära nog* finns inte belagda i korpus *Familjeliv*, vilket troligtvis kan hänföras till deras formella/ålderdomliga karaktär.

I korpus *Skönlitteratur* förekommer 33 olika adverbial i preverbal position; motsvarande siffra för korpus *Tidningstext* är 45. Detta är värt att notera, eftersom korpus *Tidningstext* hade lägre andel preverbala adverbial än övriga två korpusar.

Den kanske viktigaste slutsatsen från denna översikt är att det i samtliga korpusar förekommer väsentligen fler adverbial i preverbal position än det dryga dussintal som nämnts i tidigare litteratur. Adverbialen *rätt och slätt*, som nämns i både Julien (2018) och Lundquist (2018), och *inte en gång*, som nämns i Teleman et al (1999, 4: 154), återfinns inte i någondera korpus, vilket indikerar att den totala listan med 72 adverbial på intet sätt kan antas vara uttömmande.

Tabell 1 nedan listar samtliga adverbial som förekommer i preverbal position i materialet, sorterade alfabetiskt efter antalet korpusar de förekommer i. En fullständig lista över vilka adverbial som förekommer i respektive korpus återfinns i Appendix.

| Förekomst i 3 korpusar | Förekomst i 2 korpusar | Förekomst i 1 korpus |
|---|--|--|
| <i>bara, bokstavligen, endast, faktiskt, formligen, fullkomligen, fullkomligt, fullständigt, helt enkelt, inte bara, inte ens, liksom, mer eller mindre, mer än, närpå, närmast, nästan, ofta, praktiskt taget, rentav, riktigt, snarare, snarast, t.o.m., tvärtom, verkligen, även</i> | <i>aldrig, alltid, bl.a., blott, dessutom, dock, enbart, istället, knappt, mest, nog, nu, nyss, nämligen, nära nog, redan, sedan, snart, så att säga, så gott som, säkert, t.ex., totalt, uppriktigt</i> | <i>absolut, alltså, bokstavligt (talat), dessvärre, egentligen, exempelvis, framförallt, givetvis, gradvis, hellre, härmed, inte, ordagrant, rent ut (sagt), smått, som sagt, starkt, sällan, troligtvis, uttryckligen, åtminstone</i> |

Tabell 1: Adverbial som förekommer i preverbal position i materialet, listade alfabetiskt efter antal korpusar de förekommer i.

Som framgår av tabell 1 finns de flesta av de adverbial som diskuterats i tidigare litteratur belagda i samtliga tre korpusar: *bara, bokstavligen, formligen, helt enkelt, inte bara, inte ens, nästan, praktiskt taget* och *till och med*. Några av de adverbial som endast finns belagda i två korpusar är mer ålderdomliga och/eller mer formella synonymer till ett mer frekvent förekommande adverbial: *blott/enbart* (istället för *bara/ändast*), *nära nog/så gott som* (istället för *nästan*). Värt att notera är att *faktiskt* förekommer i samtliga tre korpusar, trots att B&H lyfter fram det som ett adverbial som inte kan förekomma preverbalt i svenska (se exempel (3) ovan). I (16) nedan illustreras ett exempel på *faktiskt* i preverbal position från respektive korpus.

(16) a. Jag *faktiskt längtar* efter att dra igång med den rena kuren igen efter nyår. (Familjeliv)

b. Jag *faktiskt hoppas* det. (Bonniersromaner 1999)

c. Han *faktiskt är* en längre, snyggare version av mig. (Webbnyheter 2007)

Låt oss i nästa steg se närmare på adverbialens relativa frekvens. Tabell 2a–c nedan listar de 10 mest frekvent förekommande adverbialen i preverbal position för respektive korpus. Totalt rör det sig om 15 olika adverbial, och samtliga finns belagda i alla tre korpusar, om än med varierande frekvens.

Som framgår av tabellerna 2a–c ovan är adverbialet *bara* överlägset mest frekvent i preverbal position i samtliga korpusar. I *Familjeliv* är *bara* nästan 20

| | Adverbial | Antal |
|-----|---------------------|--------|
| 1. | <i>bara</i> | 16 834 |
| 2. | <i>verkligen</i> | 868 |
| 3. | <i>fullkomligt</i> | 710 |
| 4. | <i>liksom</i> | 636 |
| 5. | <i>riktigt</i> | 389 |
| 6. | <i>nästan</i> | 239 |
| 7. | <i>inte bara</i> | 215 |
| 8. | <i>t.o.m.</i> | 182 |
| 9. | <i>fullkomligen</i> | 98 |
| 10. | <i>fullständigt</i> | 92 |

Tabell 2a: De 10 mest frekventa preverbala adverbialen i korpus *Familjeliv*.

| | Adverbial | Antal |
|-----|-----------------------|-------|
| 1. | <i>bara</i> | 629 |
| 2. | <i>nästan</i> | 76 |
| 3. | <i>riktigt</i> | 47 |
| 4. | <i>liksom</i> | 36 |
| 5. | <i>t.o.m.</i> | 36 |
| 6. | <i>inte bara</i> | 17 |
| 7. | <i>formligen</i> | 13 |
| 8. | <i>endast</i> | 11 |
| 9. | <i>inte ens</i> | 7 |
| 10. | <i>mer el. mindre</i> | 6 |

Tabell 2b: De 10 mest frekventa preverbala adverbial i korpusen *Skönlitteratur*

| | Adverbial | Antal |
|-----|-----------------------|-------|
| 1. | <i>bara</i> | 2 518 |
| 2. | <i>inte bara</i> | 228 |
| 3. | <i>riktigt</i> | 169 |
| 4. | <i>t.o.m.</i> | 162 |
| 5. | <i>liksom</i> | 143 |
| 6. | <i>nästan</i> | 140 |
| 7. | <i>formligen</i> | 72 |
| 8. | <i>fullkomligt</i> | 60 |
| 9. | <i>mer el. mindre</i> | 35 |
| 10. | <i>bokstavligen</i> | 23 |

Tabell 2c: De 10 mest frekventa preverbala adverbialen i korpus *Tidningstexter*

gånger mer frekvent än det näst mest frekventa adverbialet *verkligen*; i övriga korpusar är det drygt 10 gånger mer frekvent än de näst mest frekventa adverbialen.

Ytterligare fem adverbial återfinns bland de 10 mest frekventa i alla tre korpusar: *liksom*, *riktigt*, *nästan*, *inte bara* och *t.o.m.* Det är därför rimligt att anta att dessa adverbial samt *bara* är de stilmässigt mest neutrala i preverbal position i svenska. Vi kan också skönja en viss påverkan av texttyp och stilnivå i de frekvensskillnader tabell 2a–c uppvisar. De två näst mest frekventa adverbialen i korpus *Familjeliv* – *verkligen* och *fullkomligt* – är inte tillnärmelsevis så vanliga i de övriga två korpusarna.⁷ Å andra sidan förekommer *mer eller mindre* och *formligen* relativt sett mer frekvent i både *Skönlitteratur* och *Tidningstext*. Adverbialet *endast* rankas endast bland de mest frekventa i korpus *Skönlitteratur*, vilket troligtvis kan hänföras till dess något formella/ålderdomliga karaktär.

7. I korpus *Skönlitteratur* finns en träff på vardera adverbial; i korpus *Tidningstext* finns 19 *verkligen* resp. 60 *fullkomligt*.

Det är påfallande stora frekvenskillnader mellan olika adverbial. Vi har redan noterat den oproportionerligt stora andelen satser med *bara* i materialet. Datasetet från korpus *Familjeliv* består totalt av 20 890 satser med preverbala adverbial, varav drygt 81 % – eller 16 834 satser – är *bara*-satser. Övriga 69 adverbial i korpus *Familjeliv* fördelar sig alltså över resterande 4 056 satser. Men inte heller dessa adverbial är jämt fördelade, vilket tabell 2a redan ger en fingervisning om. De 9 mest frekventa adverbialen bortsett från *bara* (dvs. adverbialen 2–10 i tabell 2a) står för hela 85 % av dessa 4 056 satser. Resterande 60 adverbial i datasetet förekommer preverbalt i totalt 627 satser; flera av dessa adverbial finns endast belagda i enstaka satser. Liknande frekvenskillnader hittar vi i dataseten från de andra två korpusarna om vi undantar *bara*-satserna: adverbialen 2–10 i både *Skönlitteratur* och *Tidningstext* motsvarar 87 % av det resterande antalet satser med preverbala adverbial i respektive dataset.

I en så pass omfattande korpus som *Familjeliv* (med totalt ca. 58,5 miljoner meningar) bör inte ett enskilt exempel per automatik tas som intäkt för att strukturen är accepterad/ grammatisk – i synnerhet om konstruktionen strider mot flera personers språkintuition och/eller inte finns belagd i någon av de övriga korpusarna. I datasetet *Familjeliv* finns bland de preverbala adverbialen totalt 8 hapax legomena: *dessvärre*, *framförallt*, *gradvis*, *härmed*, *smått*, *sällan*, *trogligtvis* och *uttryckligen*. Enligt min egen språkintuition fungerar *smått* och *framförallt* bra i preverbala position, som i exemplen från *Familjeliv* (17) nedan.

- (17) a. Jag *smått lider* varje gång ett kvitto slängs i papperskorgen (typ 8 av 10 fritt uppskattat) eftersom det bara var en stackars trädgren som dog förgäves...
- b. jo faktiskt har det blivit bättre. Vi *framför allt sover* bättre.. inbillning? ingen aning.. är bara glad att vi alla 5 sover som grisar

Övriga exempel är enligt min språkintuition betydligt sämre. Jag lämnar det dock åt läsaren att bedöma graden av grammatikalitet för följande meningar från *Familjeliv*:

- (18) a. Jag *dessvärre hatar*. Men en dag ska jag förlåta. Jag förlåter, gud är den enda som får och kan dömma[sic]!
- b. Jag *härmed bjuder* er till ett trevligt fik hos mig i Brunflo på Nygatan 2!

- c. Man *gradvis ändrar* en befintlig bild till något annat, här på FI betyder det oftast att ta en snygg kropp och ens eget ansikte och helt enkelt byta face.
- d. Det *sällan märks* någon större skillnad när det sker ett maktbyte och det är mer ett sätt att uppehålla att makten går runt.
- e. Han *troligtvis hatar* mig och skulle inte bry sig om jag gick och dog ens...
- f. Hon *uttryckligen sa* att : “det är jag som har makten” en makt jag då menade på att hon missbrukade helt.

Utöver de 8 hapax legomena som återges i (17) och (18) ovan finns ytterligare 13 adverbial endast belagda i preverbal position i korpus *Familjeliv*. Dessa 13 adverbial listas i stigande frekvensordning i tabell 3 nedan.

| | Adverbial | Antal |
|-----|-----------------------|--------------|
| 1. | <i>givetvis</i> | 2 |
| 2. | <i>hellre</i> | 2 |
| 3. | <i>ordagrant</i> | 2 |
| 4. | <i>rent ut (sagt)</i> | 2 |
| 5. | <i>starkt</i> | 3 |
| 6. | <i>åtminstone</i> | 3 |
| 7. | <i>bokstavligt</i> | 4 |
| 8. | <i>egentligen</i> | 4 |
| 9. | <i>ex(empelvis)</i> | 7 |
| 10. | <i>alltså</i> | 10 |
| 11. | <i>absolut</i> | 32 |
| 12. | <i>som sagt</i> | 37 |
| 13. | <i>inte</i> | 62 |

Tabell 3: Adverbial i preverbal position med fler än ett belägg som endast förekommer i korpus *Familjeliv*.

Det mest påfallande i tabell 3 är antalet belägg med *inte* i preverbal position: 62 belägg kan knappast avfärdas som slarvfel eller produktionsfel. Enligt min språkbedömning är samtliga exempel dåliga, men kanske är detta en språkförändring i vardande. Några exempel från korpus *Familjeliv* ges i (19) nedan.

- (19) a. Det *inte är* samvaro med andra vuxna i första hand som drar mig till jobbet heller

- b. Allt *inte går* att diska i maskin även om det är otroligt arbetsbesparande
- c. Jag *inte har* lust att snuva min sambo på hans föräldradagar.
- d. Det *inte är* okej att använda lågutbildade som något sorts exempel på dumhet.
- e. Jag *inte kan* kräva total sekretess i privatlivet eftersom vi lever ihop.

Adverbialen *absolut*, *alltså* och *åtminstone* är enligt min uppfattning betydligt bättre, som följande exempel från korpus *Familjeliv*.

- (20) a. Hon *alltså utnyttjar* systemet och det gör mig riktigt arg.
 b. Jag *absolut älskar* mitt nya liv på landet och njuter av varje dag!
 c. Vintage peach? Det *åtminstone låter* helt underbart!

Sammanfattningsvis har vi i detta avsnitt sett att antalet adverbial som kan placeras preverbalt är betydligt fler än vad som framgått och antagits i tidigare litteratur. Även om man bortser från adverbial som endast förekommer i enstaka belägg återfinns i materialet ett 50-tal olika adverbial i preverbal position, och listan är högst sannolikt inte uttömmande. De olika adverbialen visar en mycket stor frekvensvariation, och vi har kunnat konstatera att adverbialen *bara*, *liksom*, *riktigt*, *nästan*, *inte bara* och *t.o.m* är de stilmässigt mest neutrala i preverbal position.

5. Två olika slags adverbial?

Som diskuterades i avsnitt 2.1 ovan utgick B&H från att de adverbial som kan placeras preverbalt inte kan placeras ensamma i fundamentet, vilket ifrågasattes av både Julien (2018) och Lundquist (2018). Utifrån resultatet från den empiriska undersökningen som presenterades i föregående avsnitt står det än mer klart att denna korrelation knappast gäller gruppen som helhet. För att åskådliggöra detta har jag delat upp adverbialen som förekommer i undersökningen i två kategorier: adverbial som inte kan förekomma ensamma i fundamentet, och adverbial som *kan* förekomma ensamma i fundamentet. Uppdelningen är baserad på min egen språkinuition snarare än autentiskt språkbruk, och bör ses i ljuset av detta.

| Grupp 1: Ej möjliga ensamma i fundamentet | Grupp 2: Möjliga ensamma i fundamentet |
|---|---|
| <i>bara, blott, bokstavligen, bokstavligt, enbart, endast, förmligen, fullkomligen, fullkomligt, fullständigt, liksom, mer eller mindre, mer än, mera, nära nog, närmast, nästan, ordagrant, riktigt, smått, starkt, så gott som, totalt, verkligen, även</i> | <i>absolut, aldrig, alltid, alltså, bl.a., dessutom, dessvärre, dock, egentligen, exempelvis, faktiskt, framförallt, givetvis, gradvis, hellre, helt enkelt, härmed, inte, inte bara, inte ens, istället, knappt, mest, nog, nu, nyss, nämligen, ofta, redan, rentav, rent ut (sagt), sedan, snarare, snarast, snart, som sagt, så att säga, säkert, sällan, t.ex., t.o.m., troligtvis, tvärtom, uppriktigt, uttryckligen, åtminstone</i> |
| 25 adverbial, totalt 24.219 satser. (Totalt 4.238 satser undantaget <i>bara</i>) | 47 adverbial, totalt 1.320 satser |

Tabell 4: Två grupper av preverbala adverbial

Indelningen ger en möjlig nyckel till varför tidigare arbeten haft svårt att fånga fenomenet preverbalt placering av adverbial. Trots att de flesta adverbial i denna undersökning faktiskt *kan* placeras ensamma i fundamentet (47 av 72), är de 25 adverbialen i grupp 1 totalt sett mer frekventa i preverbalt position. Av adverbialen i grupp 2 är det endast *inte bara* och *till och med* som frekvent placeras i preverbalt position. Totalt representerar dessa två adverbial 64 % av antalet belägg med adverbial i grupp 2: resterande 45 adverbial fördelar sig alltså över 480 meningar. Sju av åtta hapax legomena tillhör grupp 2; endast *smått* hör till grupp 1 (se exempel (17) och (18) ovan). Av detta kan vi dra två slutsatser angående relationen mellan möjligheten till preverbalt placering och möjligheten till ensam fundamentplacering. Å ena sidan falsifierar fördelningen av adverbial i tabell 5 tveklöst B&Hs hypotes om komplementär distribution: de flesta adverbial som kan placeras preverbalt kan också placeras ensamma i fundamentet. Å andra sidan visar tabell 5 på en tydlig frekvenskorrelation: de adverbial som inte kan placeras ensamma i fundamentet förekommer i mycket högre utsträckning preverbalt än övriga adverbial, med undantag för *inte bara* och *t.o.m.*

I det följande argumenterar jag för att denna korrelation kan kopplas till möjligheten att tolka adverbial med snäv räckvidd över enskilda satsled, vilket gör att de kan fungera som ledadverbial.

5.1 Fokuserande adverbial

De flesta av de 25 adverbial som inte kan förekomma ensamma i fundamentet (se tabell 5 ovan) är inherent fokuserande: de framhäver på olika sätt den

grad/utsträckning till vilket det som beskrivs i det efterföljande satsledet gäller. Det är just fokuserande adverbial som SAG (1999: 4, 154) nämner som möjliga att placera preverbalt, även om de endast listar en handfull. En mer noggrann kategorisering av fokuserande adverbial som kan placeras preverbalt ger två distinkta undergrupper:

1. **Approximativa adverbial:** anger i hur hög utsträckning det som betecknas gäller.

Ex: *nära nog, närapå, närmast, nästan, så att säga, så gott som, praktiskt taget, mer eller mindre, mera, smått, starkt*

2. **Totalitetsadverbial:** anger att det som betecknas gäller i maximal utsträckning.

Ex: *absolut, fullkomligt/fullkomligen, fullständigt, totalt, rent ut, riktigt, verkligen, uppriktigt samt bokstavligen/ bokstavligt, formligen, ordagrant*

Som SAG (4: 154) noterar, kan fokuserande adverbial generellt placeras “pre-fokalt”, dvs. direkt framför det satsled som fokuseras. För adverbialen *mer än* och *så gott som* gäller att de inte ens kan placeras självständigt, utan måste adjungeras till det led de modifierar (jmf. diskussionen i Lundquist 2018). Andra adverbial kan placeras självständigt i mittfältet, eller adjungeras till ett enskilt satsled: i exempel (9) ovan illustrerades hur ett fokuserande adverbial som *verkligen* kan adjungeras till subjektet, det finita verbet, predikativer och till prepositionsfrasens rektion. Med andra ord speglar adverbialens syntaktiska placering dess semantiska funktion: när adverbialet adjungeras till ett enskilt satsled är dess fokusomän snävt avgränsad till detta satsled.

Som vi konstaterade ovan kan flera preverbala adverbial även placeras ensamma i fundamentet. Men placeringen påverkar/påverkas av adverbialens funktion. Vid preverbalt placering fungerar adverbial som *totalt, fullständigt, absolut, uppriktigt* som fokuserande totalitetsadverbial, dvs. de anger att det efterföljande verbet betecknar något som gäller i maximal utsträckning:

- (21) a. Jag *absolut äälskar* sushi, men har de sista fyra gångerna på fyra olika restauranger blivit riktigt besviken :(
- b. Jag *uppriktigt skiter* i att det kostar lite pengar.
- c. Det *fullständigt öser* ner.
- d. Jag *totalt avskyr* att tala med främlingar

Vid fundamentsplacering fungerar dessa adverbial dock annorlunda. Jämför de konstruerade exemplen nedan:

- (22) a. *Fullständigt* kan det nog aldrig bli.
 b. *Absolut* gillar jag sushi, men jag föredrar kåldolmar.
 c. *Uppriktigt* (sagt) skiter jag i att det kostar lite pengar.
 d. *Totalt* (sett) förekommer 18 träffar i korpusen.

I (22a) fungerar *fullständigt* predikativt, medan *absolut*, *uppriktigt* i (22b–c) fungerar som satsadverbial och *totalt* i (22d) som ett omständighetsadverbial. I dessa funktioner har de således inte snäv räckvidd över något enskilt satsled, utan över propositionen som helhet.

En prosodisk konsekvens av att adverbialen fungerar ledfokuserande är att det efterföljande ledet närmast obligatoriskt accentueras. Vid preverbal placering accentueras således det finita verbet.⁸ I materialet finns gott om exempel på hur denna accentuering synliggörs i skrift. I följande exempel – alla tagna från korpus *Familjeliv* – har det finita verbets accentuering grafiskt markerats med förlängd vokal eller versaler.

- (23) a. Jag riktigt SER människorna som en gång bodde och arbetade där.
 b. De verkligen läängtar efter barn.
 c. Jag fullständigt ÄLSKAR spenatsoppa
 d. Det formligen ööööööööser ner... =(Hur kul kommer det bli på en skala?!?!
 e. Jag fullkomligt vääägrar att spy till o med då jag själv ligger sjuk

Av de konstruerade exemplen i (24) nedan framgår att det är högst onaturligt att accentuera något annat satsled än det finita verbet (eller dess partikel) när

8. Vid partikelverb är det snarare verbpartikeln som accentueras, vilket följer naturligt av dessa verbs betoningmönster:

(i) Jag riktigt pöser över av godhet när jag tänker på det (Familjeliv: Allmänna rubriker - Ekonomi och juridik)

fokuserande adverbial placeras preverbalt.⁹ Den tänkta accentueringen markeras i versaler nedan.

- (24) a. #Hon *riktigt* tjöt i TELEFONEN.
 b. #De *verkligen* längtar efter BARN.
 c. #Jag *fullständigt* älskar KATTER.
 d. #Jag *fullkomligt* vägrar att SPY.

Samtidigt verkar det fokuserande adverbialt obligatoriskt deaccentueras i preverbal position (liksom när det adjungeras till andra satsled.) Detta är särskilt anmärkningsvärt eftersom flera adverbial är flerstaviga och knappast kan betraktas som prosodiskt lätta element (ex. *fullständigt, praktiskt taget, så gott som*). Det bör understrykas att detta påstående utgår från hur jag mest naturligt skulle betona de satser som förekommer i datasetet. Men samma accentueringsmönster har noterats av såväl Larsson (1931), Sigurd (1986) och SAG (1999), även om det naturligtvis måste testas empiriskt för att kunna verifieras eller falsifieras för de fokuserande adverbialen som helhet.

Av den nära relation mellan fokus och accentuering som här skisserats följer att preverbal placering av fokuserande adverbial inte bör förekomma med verb som ogärna fokuseras, såsom kopulaverb och hjälp verbet *ha*. Detta visar sig också stämma, och har noterats även av Engdahl (1998). I materialet förekommer endast enstaka exempel på fokuserande adverbial framför kopulaverb och hjälp verbet *ha*, och jag lämnar det upp till läsaren att bedöma i vilken mån meningarna i (25) nedan fungerar:

- (25) a. Jag *nästan* blev kär nu
 b. Det *fullständigt* är vedervärdigt
 d. Har förstått nu att det är normalt. Alla *verkligen* har de erfarenheterna.

9. Ett möjligt undantag beträffande accentuering av det finita verbet utgörs av fasta uttryck med strukturen VERB + PREPOSITIONSFRAS: *trilla av stolen, hoppa i taket, köra av vägen*. Dessa uttryck har obligatorisk accent på rektionen, och det finita verbet *kan* följaktligen inte accentueras. Trots det är preverbal placering möjlig:

(i) a. Halv elva satt jag dock och nästan trillade av stolen av trötthet.

b. Sedan har jag även fått veta VÄRLDENS bästa grej idag, jag nästan hoppade i taket efter telefonsamtalet, sprudlade av glädje

I dessa fall är det dock möjligt att betrakta hela uttrycket som en syntaktisk och semantisk enhet, vilket ger att adverbialt fortfarande har snäv räckvidd över det omedelbart följande satsledet.

Som Julien (2018) visar går det däremot utmärkt att placera dessa adverbial framför både *vara* och *bli* när verbens semantiska betydelse framhävs, som i (26) nedan (från Julien 2018: 170).

(26) Hun rett og slett bare ER slik.

Sammanfattningsvis kan man säga att den beskrivning som getts ovan tämligen väl överensstämmer med Lundquists *verbmodifierande adverbial*. Jag värjer mig dock mot den termen, eftersom dessa adverbial även kan modifiera andra satsled. Nyckeln till preverbal placering verkar vara att de är *ledadverbial*, dvs. att de har snäv räckvidd över det efterföljande satsledet. För fokuserande adverbial ligger denna möjlighet alltid nära: även vid mittfälsplacering fungerar de oftast semantiskt som ledadverbial, genom s.k. *association with focus* (Rooth 1992): adverbialet tolkas med snäv räckvidd över det led som accentueras, som illustreras i (27).

- (27) a. VARJE match spelar *verkligen* roll.
 b. Jag LÄNGTAR *verkligen* efter sommaren.
 c. Det har *verkligen* varit upp-och-NER med Markus Rosenberg.
 d. Idag är *verkligen* första gången på EVIGHETER som vi äter tillsammans.

Men det finns också en relativt stor mängd preverbala adverbial som inte kan betraktas som inherent fokuserande. Några diskuterades ovan (*absolut, uppriktigt*), men vi såg i dessa fall att de fungerade som fokuserande ledadverbial vid preverbal placering. I nästa avsnitt argumenterar jag för att kontrast också möjliggör preverbal placering.

5.2 Kontrastskapande adverbial

Det stora flertalet av de preverbala adverbial som inte är fokuserande är istället kontrastskapande. Det är viktigt att här skilja mellan informationsfokus och kontrastivt fokus. Kontrastivt fokus är mängdskapande: det introducerar alternativ i en viss mängd eller på en viss skala (Rooth 1992). Informationsfokus (eller presenteringsfokus) ska snarare förstås som framhävandet av ny information, även om distinktionen inte alltid är helt uppenbar. Det råder förhållandevis liten konsensus i litteraturen om huruvida kontrastivt fokus ska ses som principiellt skilt från informationsfokus, eller som en underkategori till det. Detta är inte en fråga som kan utredas inom ramen för denna artikel, och jag

hänvisar läsaren till diskussioner i exempelvis É. Kiss (1998), Molnár (2001) och Selkirk (2008). Men det är centralt att skilja mellan de adverbial som framhäver (någon aspekt av) det som betecknas av det efterföljande satsledet, och adverbial som (explicit eller implicit) kontrasterar satsledet mot någonting annat. De kontrastskapande adverbialen kan i stort parafrastras som i (28) nedan.

- (28) i) *bara, blott, enbart, endast* = X och ingenting annat än X
 ii) *tvärtom, hellre, snarare/snarast, istället* = inte X utan Y
 iii) *dessutom, t.o.m., rentav, inte bara/ens, mer än, även* = utöver X även Y
 iv) *helt enkelt, rätt och slätt* = X och inte mer än X

Urskiljande adverbial som *bl.a.*, *exempelvis* och *t.ex.* kan även de ses som kontrastiva: de framhäver en referent/beskrivning i en mängd av tänkbara referenter/beskrivningar.

Undergrupp (i) uttrycker den funktion som är allra mest frekvent i preverbal position, vilket vi såg av det mycket stora antalet satser med *bara* i preverbal position. Notera att dessa adverbial aldrig kan förekomma ensamma i fundamentet, vilket indikerar att de syntaktiskt alltid adjungeras. Övriga kontrasterande adverbial kan dock förekomma ensamma i fundamentet, med undantag för *mer än*. Jag menar att detta speglar möjligheten för dessa adverbial att fungera som kontrastskapande på såväl sats- som lednivå. Vid självständig placering i fundamentet fungerar dessa adverbial otvetydigt som satsadverbial, medan de i preverbal position fungerar som ledadverbial, likt *absolut*, *totalt* och *uppriktigt* i exempel (21) och (22) ovan. Jämför följande autentiska satser med *inte bara*:

- (29) a. *Inte bara* har han en mesröst, han är en otrevlig skitstövel också.
 b. *Inte bara* bästa väninnorna får hennes skit över sig.
 c. De *inte bara* gillar den, de gör vågen när den införs.
 d. Jerker Berg, 75, från Skara har sett *inte bara* Sverige utan stora delar av Europa från ovan.

Det är tämligen okontroversiellt att analysera *inte bara* med snäv räckvidd över subjektet i (29b) och det direkta objektet i (29d). I dessa exempel fungerar alltså *inte bara* som ledadverbial i såväl semantiskt som syntaktiskt hänseende. Det rimligaste vore därför att analysera *inte bara* som ett ledadverbial även i (29c),

med snäv räckvidd över det finita verbet. Men Julien (2018) använde just (29a) och (29c) som exempel på att *inte bara* kan placeras både i fundamentet och preverbalt, med samma betydelse.

Jag menar att *inte bara* i (29a) fungerar som ett satsadverbial, till skillnad från i exemplen (29b–d). I (29a) har adverbialiet vid räckvidd över propositionen som helhet, dvs. *han har en mesröst*. Propositionen kontrasteras mot en annan proposition, dvs. *han är en otrevlig skitstövel*. När *inte bara* placeras preverbalt som i (29c), fungerar det däremot som ett ledadverbial – precis som i (29b) och (29d). Funktionen av adverbialiet i (29c) är kontrastera verbet *gillar* mot något bättre beskrivande: adverbialiet introducerar en skala av gillande där *gilla* anses vara för svagt för att korrekt beskriva subjektets känslor. Den efterföljande propositionen (*de gör vågen när den införs*) tolkas alltså som ett uttryck för starkare gillande. Vi ser även denna tolkningsmässiga skillnad i det faktum att *också* saknas i (29c), men är närmast obligatoriskt i (29a).

Skillnaden i tolkningen av *inte bara* i (29a) och (29c) påminner om den mellan s.k. *deskriptiv* (30a) och *metalingvistisk* (30b) negation (se Horn 1989: kap. 6), som i exemplen nedan:

- (30) a. Jag gillar inte marsipan, det är det värsta jag vet!
 b. Jag gillar inte marsipan – jag ÄLSKAR det!

I (30a) har negationen räckvidd över propositionen som helhet, vilket ger att propositionen *jag gillar marsipan* är falsk. I (30b) däremot, har negationen snäv räckvidd över det finita verbet: propositionen *jag gillar marsipan* är inte falsk, utan sann – men otillräckligt beskrivande. Negationen signalerar att ett högre värde på skalan av gillande gäller. Vi hittar flera exempel på denna metalingvistiska användning av *inte bara* i materialet, som i (31) nedan (kursivering och fetstil är min).

- (31) a. De *inte bara* **kan** hjälpa dig utan de **ska** hjälpa dig med att få ordning på det.
 b. Jag *inte bara* **tror** att de ljuger, jag **vet** att de ljuger.
 c. Det *inte bara* **verkar** så, det **är** så!

När *inte bara* står i fundamentet är den metalingvistiska tolkningen mindre naturlig, vilket även gäller fundamentalsplacerad negation. Jämför satserna nedan:

- (32) a. #Inte bara gillar de den, de gör vågen när den införs.
 b. Inte gillar han marsipan. #Han ÄLSKAR det!

Att satserna i (32) är märkta kan troligtvis hänföras till att fundamentplacerat *inte* och *inte bara* syntaktiskt sett fungerar som satsadverbial, men måste, för att dessa satser ska fungera, omtolkas som ledadverbial.

Den teoretiska skillnaden mellan led- och satsadverbial får inte alltid några praktiska konsekvenser för tolkningen. Jämför de två yttrandena i (33) nedan, där *inte bara* i (det autentiska) a-exemplet fungerar som ledadverbial, och i (det konstruerade) b-exemplet som satsadverbial.

- (33) a. Den *inte bara stinker* gammal målarfärg och konserveringsmedel, den **smakar** så oxå! (Familjeliv)
 b. *Inte bara stinker* den gammal målarfärg och konserveringsmedel, den **smakar** så också.

Oberoende av adverbialets placering och funktion får yttrandena samma tolkning. Detta beror på att de två propositionerna är identiska sånär som på det finita verbet. Det spelar således mycket liten roll för yttrandets tolkning om adverbiale kontrasterar det finita verbet eller satsen som helhet. Jämför exempel (29a) ovan där satsadverbiale *inte bara* kontrasterar två helt skilda propositioner.¹⁰

Däremot verkar fokusdomänen för preverbalt placerade kontrastskapande adverbial inte vara lika snävt begränsad till det finita verbet som för fokuserande adverbial. Som illustreras i de konstruerade exemplen i (34) nedan kan fokusdomänen utvidgas till någon annan del av verbfrasen.

- (34) a. Hon *snarare* föredrar GODIS framför MAT.
 b. Vi *framförallt* hyllade MARCUS, eftersom det var han som kom med förslaget.
 c. De *t.o.m.* försökte fånga KATTEN med fjärlshåven.
 d. Hon *dessutom* tjänade PENGAR på det via sin bok.

10. Återigen finns paralleller till negationens räckvidd. I en sats som *Det var inte en människa på stan* blir den faktiska tolkningen densamma oberoende av om det är en satsnegation (*det var inte så att det var en människa på stan*) eller en lednegation med snäv räckvidd över det indefinita subjektet (*det var så att inte en människa var på stan*).

En ytterligare möjlig skillnad mellan fokuserande och kontrasterande adverbial är att de sistnämnda kan accentueras i preverbal ställning: för mig är samtliga satser i (34) möjliga med accentuering på adverbialen. Även detta påstående måste dock testas empiriskt.

Enligt det förslag som skisserats ovan står möjligheten att semantiskt fungera som ledadverbial i direkt relation till möjligheten att placeras preverbalt. Med andra ord: ju enklare ett adverbial kan tolkas med snäv räckvidd över ett enskilt satsled, desto lättare är det att placera adverbialet preverbalt, och tvärtom. Vissa adverbial (de flesta fokuserande och några kontrastskapande) kan endast fungera som ledadverbial, vilket innebär att de alltid adjungeras till det satsled som ingår i deras fokusdomän. Dessa är också mycket vanliga i preverbal position. Omvänt är adverbial som är svåra att tolka med snäv räckvidd ovanliga i preverbal position. I mitt material förekommer epistemiska adverbial (*nog, säkert, troligtvis*) i 12 satser (av 25 539); adverbial som markerar talarens attityd (*dessvärre, egentligen, faktiskt, givetvis*) i 18 satser och tidsangivande adverbial (*aldrig, alltid, nu, nyss, ofta, redan, sedan, snart, sällan*) i 55 satser. Totalt sett motsvarar dessa 85 satser alltså 0,3 % av materialet. Samtliga har för mig tveksam grammatisk status. Adverbialet *alltid* är vanligast med 12 träffar, följt av *nu* (11 träffar) och *aldrig* (10 träffar). Några exempel följer i (35) nedan.

- (35) a. Alla *alltid* **förutsatte** att vi var bästa kompisar för det var ju BARA ett år mellan oss...
- b. Jag *nu* **har** hjälm hela tiden, för ett par veckor slarvade jag rätt mycket och kände mig dum över det.
- c. jag *aldrig* **har** gillat pulvermos äter det icke gör själv blir godare

Jag lämnar det återigen till läsaren att bedöma grammatikaliteten av dessa satser, men noterar att åtminstone (35b) uttrycker någon form av kontrast.

5.3 En not om bara

Som framgick av korpusundersökningen är *bara* det överlägset mest frekventa adverbialet i preverbal position. Både Engdahl (1998) och Lundquist (2018) lyfter fram en del egenheter med *bara*, som förtjänar att kommenteras. En egenhet som båda noterar är möjligheten att utvidga fokusdomänen till den övriga verbfrasen, som i exemplen nedan.

- (36) a. Lisa bara [LÄASTE]_F tidningen. [Hon köpte den inte.]
 b. Lisa bara [läste TIDNINGEN.]_F [Hon lagade inte middagen.]

Givet beskrivningen av kontrastskapande adverbial ovan är denna egenhet dock inte utmärkande för *bara*, vilket vi såg av exemplen i (34). Dessutom kan *bara* vara naturligt accentuerat även i preverbal position, som i följande kommentar av Annika till sin mamma i filmen *Pippi på ryggen*:

- (37) Du **BARA skäller och skäller** jämt!

Även i detta avseende liknar *bara* troligtvis andra kontrastskapande adverbial. Vad som däremot är problematiskt med *bara* är dess mångskiftande betydelse och funktion. För det första kan *bara* fungera som diskurspartikel (oftast uttalat [ba]), och det är högst troligt att åtminstone en del av de drygt 20 000 *bara*-satserna i materialet uttrycker denna funktion. För det andra kan *bara* – även då det fungerar som adverbial snarare än diskurspartikel – ha ganska skiftande betydelse. Den prototypiska kontrastbetydelsen hos *bara* (dvs. X och ingenting annat än X) glider ofta pragmatiskt över i betydelsen “så lite som” eller “något så som anspråkslöst och vardagligt som” (jmf. SAG 4: 164), som i exemplen i (38).

- (38) a. Ligger i soffan och bara slökollar på tv.
 b. En hel orkester som spelar på renhorn?! Nej, vi bara skojar.

I materialet har jag inte kontrollerat dessa olika betydelsenyanser hos *bara*, men den förklaring som skisserats ovan bygger i princip på att *bara* fungerar som kontrastskapande adverbial. Även om man istället skulle betrakta *bara* som fokuserande (icke-kontrastskapande) adverbial i exemplet i (38) kvarstår en prosodisk märklighet. Till skillnad från övriga fokuserande adverbial behöver det finita verbet nämligen inte accentueras: (38a) är naturligt med accentuering på *tv*.

En ytterligare betydelsenyans uppstår tillsammans med verb som uttrycker önskan (såsom *hoppas* och *önska*), nämligen att talaren håller det för sannolikt att önskan *inte* kommer att besannas. Denna betydelse uppstår även i desiderativa huvudsatser som inleds med *bara*. Jämför satserna i (39).

- (39) a. Bara vi hinner med bussen!
 b. Jag bara hoppas du kan lägga det här bakom dig!

Lundquist (2018: 183) kommenterar i en fotnot att “det är möjligt att adverbet *bara/ba* bör behandlas separat också med tanke på hur många funktioner det har.” Jag är böjd att hålla med Lundquist, och hoppas kunna återkomma och djupare analysera *bara*:s särställning i framtida artiklar.

6. Sammanfattning

Denna artikel har närmare kartlagt möjligheten att placera adverbial direkt framför det finita verbet i huvudsatser, s.k. preverbal placering av adverbial. Resultatet från tre separata korpusundersökningar visar att antalet adverbial som kan placeras preverbalt är betydligt fler än vad som tidigare antagits i tidigare litteratur. Totalt har 72 olika adverbial kunnat beläggas i preverbal position, och listan är sannolikt inte uttömmande. Däremot visar undersökningen stora frekvensskillnader mellan olika adverbial: *bara* är överlägset mest frekvent, och många adverbial finns endast belagda i enstaka satser.

Resultatet falsifierar otvetydigt de två hypoteser som presenteras i Brandtler & Håkansson (2017), nämligen att adverbial som förekommer preverbalt i) inte kan förekomma i fundamentet, och ii) måste uttrycka en lexikaliserad motsättning mellan två sakförhållanden. Faktum är att de flesta adverbial som återfunnits i preverbal position i denna undersökning även kan förekomma ensamma i fundamentet. Å andra sidan visar resultatet att de adverbial som inte kan placeras i fundamentet är *vanligast* i preverbal position, samt att kontrast underlättar möjligheten att placera adverbial preverbalt. Detta talar för att de ursprungliga hypoteserna inte helt ska överges, men istället snarast formuleras som tendenser.

Problemet med B&H:s ursprungliga hypotes var att de förutsatte att möjligheten till fundamentplacering var lexikalt bestämd, dvs. att det var en lexikal egenhet hos det enskilda adverbet (syntaktiskt huvud). Som framgått av denna redovisning är det snarare så att flera adverbial kan fungera både som *ledadverbial*, dvs. med snäv räckvidd över det direkt efterföljande ledet, och *satsadverbial*, dvs. med vid räckvidd över propositionen som helhet. Det verkar vara möjligheten att fungera som ledadverbial som avgör möjligheten att placeras preverbalt.

De allra flesta adverbial som förekommer preverbalt är inherent fokuserande, och flera adverbial som i övriga positioner inte fungerar som fokuserande adverbial får denna tolkning när de står preverbalt. Prototypiska medlemmar i denna grupp är *nästan*, *verkligen*, *fullkomligen* etc. Dessa adverbial delar egenheten att de är obligatoriskt deaccentuerade i preverbal position, men kräver

accentuering av det finita verbet. Övriga adverbial är främst kontrasterande; prototypiska medlemmar är *bara*, *tvärtom*, *mer än*. Flera av dessa adverbial kan kontrastera antingen propositionen som helhet (och fungerar då som satsadverbial), eller enskilda satsled (och fungerar då som ledadverbial). De adverbial som i lägst utsträckning förekommer preverbalt är sådana som är svåra att tolka med snäv räckvidd över enskilda satsled, såsom tidsadverbial och epistemiska adverbial.

Undersökningens resultat visar att preverbal placering av adverbial är ett komplext fenomen som bygger på ett intrikat samspel mellan syntax, semantik och pragmatik. Syntaktiskt återstår frågan om dessa adverbials strukturella relation till det finita verbet. Jag har medvetet undvikit frågan i denna artikel, men ställer mig försiktigt positiv till den frasflyttningsanalys som föreslås i Lundquist (2018). Även den semantiska relationen mellan adverbial och finit verb behöver utarbetas i mer detalj, och det är en öppen fråga huruvida dessa adverbial ska kategoriseras som ledadverbial utifrån deras semantiska betydelse eller syntaktiska distribution. Som jag visat i artikeln verkar dessa två aspekter påverkas av varandra. Slutligen behövs empiriska studier för att klarlägga accentueringsmönstret vid preverbal placering av adverbial; de bedömningar som gjorts i denna artikel bygger i alltför hög utsträckning på egna bedömningar. Det alltså är möjligt att denna artikel väckt fler frågor än den faktiskt besvarat. Men jag uttryckligen hoppas att den därmed också inspirerar till vidare utforskningar i ämnet.

Litteratur

- Borin, Lars, Markus Forsberg, and Johan Roxendal. 2012. Korp – the corpus infrastructure of Språkbanken. I *Proceedings of LREC 2012*, Istanbul: ELRA, 474–478
- Brandtler, Johan & David Håkansson. 2017. V2 eller V3? Om preverbal placering av adverbial i svenskan. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 35, 11–26.
- É. Kiss, Katalin. 1998. Identificational Focus versus Information Focus. *Language* 74, 245–273.
- Engdahl, Elisabet. 1998. *Inte bara V2*. Ms. Göteborg: Institutionen för lingvistik.
- Horn, Laurence R. 1989. *A natural history of negation*. Chicago: University of Chicago Press.
- Julien, Marit. 2018. Om preverbale adverbialer. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 36-1, 161–178

- Jørgensen, Nils. 1976. *Meningsbyggnaden i talad svenska*. Lundastudier i nordisk språkvetenskap C:7. Lund: Lunds universitet.
- Larsson, Carl. 1931. *Ordföljdsstudier över det finita verbet i de nordiska forn-språken*. Uppsala: Appelbergs.
- Lundquist, Björn. 2018. Mer om de preverbala adverbialens syntax, semantik och prosodi. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 36-1, 179–195
- Molnar, Valeria. 2002. Contrast — from a contrastive perspective. I H. Hallelgard, Stig Johansson, Bergljot Behrens, och Cathrine Fabricius-Hansen (red.) *Information Structure in a Cross-Linguistic Perspective*, ed. By. Amsterdam/New York: Rodopi, 147-161.
- Rooth, Mats. 1992. A theory of focus interpretation. *Natural Language Semantics* 1, 75- 116.
- Selkirk, Elisabeth O. 2008. Contrastive focus, givenness and the unmarked status of “discourse-new”. *Acta Linguistica Hungarica* 55-3–4, 1–16.
- Sigurd, Bengt. 1986. Om *bara* och andra förväntningsadverb. *Arkiv för nordisk filologi* 101, s.184–193.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson. 1999. *Svenska Akademiens grammatik*. Stockholm: Norstedts
- Wijk-Andersson, Elsie. 1991. *Bara* i fokus. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 27. Uppsala: Institutionen för nordiska språk.
- Zeijlstra, Hedde. 2004. *Sentential negation and negative concord*. Doctoral Dissertation, University of Amsterdam, Amsterdam.

Summary

This article adds new empirical findings to an ongoing discussion concerning preverbal adverbial placement in Mainland Scandinavian main clauses. Given the strict V2-restriction of Scandinavian main clauses, the occurrence of an adverbial in between the first position and the finite verb is unexpected, as it gives rise to linear V3-word order. The results from a large corpus survey covering three distinct genres show that the possibility of preverbal adverbial placement is decidedly less restricted than previously assumed: no less than 72 different adverbials were found in preverbal position. It is argued that no previous account can successfully capture the syntax and semantics of this rather heterogeneous group of adverbials. However, the shifting relative frequency of different adverbials in preverbal position may provide a key to understanding the phenomenon. The adverbials most frequently found in preverbal position

prototypically function as constituent adverbials: they are either focusing or contrastive adverbials, syntactically adjoined to a constituent (be it the subject, object, another adverbial or the finite verb) rather than to the clause. Other adverbials may function *either* as syntactically independent clause adverbials, adjoined to the clause; *or* as syntactically dependent constituent adverbials, adjoined to a clause constituent. The syntactic distribution mirrors their semantic scope, and affects the prosodic accentuation of the clause. Adverbials that are difficult to interpret with narrow scope over single constituents – such as epistemic and time adverbials – are very rare in preverbal position, accounting for a mere 0,3% of the material. While this article does not propose a theoretical account of the syntax and semantics of preverbal adverbial placement, the empirical findings presented herein paves the way for more theoretically oriented accounts of this phenomenon.

Johan Brandtler
Docent i nordiska språk
Institutionen för svenska och flerspråkighet
Stockholms universitet
S-106 91 STOCKHOLM
johan.brandtler@su.se

Appendix 1: korpusdata

Den empiriska undersökningen har utförts i tre olika korpusar, som samtliga finns tillgängliga via Språkbanken (www.spraakbanken.gu.se): *Familjeliv*, *Tidningstext* och *Skönlitteratur*. Sökningarna har gjorts separat för respektive korpus. Sökningen i korpus *Familjeliv* har begränsats till de 9 delkorpusar som faller inom forumets s.k. *Allmänna rubriker*. En sammanställning av dessa delkorpusar ges i tabell A1:

Korpus 1: *Familjeliv* (Språkbanken)

| Delkorpus: | Antal meningar | Senast uppdaterad |
|--|-----------------------|--------------------------|
| Allmänna rubriker – Ekonomi & juridik | 2 986 868 | 2017-09-18 |
| Allmänna rubriker – Familjeliv.se | 5 195 388 | 2017-09-19 |
| Allmänna rubriker – Fritid & hobby | 2 405 335 | 2017-09-19 |
| Allmänna rubriker – Hus & hem | 5 336 775 | 2017-09-21 |
| Allmänna rubriker – Husdjur | 2 952 531 | 2017-09-20 |
| Allmänna rubriker – Kropp & själ | 9 148 629 | 2017-09-21 |
| Allmänna rubriker – Nöje | 7 281 183 | 2017-09-21 |
| Allmänna rubriker – Samhälle | 18 264 310 | 2017-09-21 |
| Allmänna rubriker – Sandlådan | 4 874 655 | 2017-09-22 |
| Totalt: | 58 445 674 | |

Tabell A1: Antal meningar i respektive delkorpus i *Familjeliv*.

Korpus *Tidningstexter* består av 6 delkorpusar som alla inkluderats i undersökningen. Detaljerna för respektive delkorpus ges i tabell A2:

Korpus 2: *Tidningstexter* (Språkbanken)

| Delkorpus: | Antal meningar | Senast uppdaterad |
|--|-----------------------|--------------------------|
| GP | 19 568 053 | 2017-10-05 |
| Press | 2 875 120 | 2017-03-17 |
| Webbnyheter | 15 112 300 | 2017-04-23 |
| 8 sidor | 259 216 | 2017-10-16 |
| DN 1987 | 363 248 | 2017-03-21 |
| ORDAT: Svenska dag- bladets årsbok 1923–1958 | 71 484 | 2017-05-16 |
| Totalt: | 38 249 421 | |

Tabell A2: Antal meningar i respektive delkorpus i *Tidningstext*.

Korpus *Skönlitteratur* består av 6 delkorporar som alla inkluderats i undersökningen. Detaljerna för respektive delkorpus ges i tabell A3:

Korpus 3: *Skönlitteratur* (Språkbanken)

| Delkorpus: | Antal meningar | Senast uppdaterad |
|---------------------------------|-----------------------|--------------------------|
| ASPAC svenska | 48 731 | 2017-05-17 |
| Bonniersromaner I (1976–77) | 462 625 | 2017-10-04 |
| Bonniersromaner II (1980–81) | 298 361 | 2017-03-17 |
| Norstedtsromaner (1999) | 176 246 | 2017-03-17 |
| SUC-romaner | 327 798 | 2017-04-26 |
| Äldre svenska romaner | 279 704 | 2017-03-17 |
| Totalt: | 1 593 465 | |

Tabell A3: Antal meningar i respektive delkorpus i *Skönlitteratur*.

Appendix 2: resultat

Tabell A4 listar samtliga adverbial som finns belagda i preverbal position i respektive korpus, samt antal förekomster. Listan är sorterad alfabetiskt efter adverbial.

| | Adverbial | Familjeliv | Skönlitteratur | Tidningstext |
|-----|-------------------------|-------------------|-----------------------|---------------------|
| 1. | <i>absolut</i> | 32 | 0 | 0 |
| 2. | <i>aldrig</i> | 4 | 0 | 6 |
| 3. | <i>alltid</i> | 9 | 0 | 3 |
| 4. | <i>alltså</i> | 10 | 0 | 0 |
| 5. | <i>bara</i> | 16 834 | 629 | 2 518 |
| 6. | <i>bl.a.</i> | 11 | 0 | 3 |
| 7. | <i>blott</i> | 0 | 4 | 1 |
| 8. | <i>bokstavligen</i> | 31 | 5 | 23 |
| 9. | <i>bokstavligt</i> | 4 | 0 | 0 |
| 10. | <i>dessutom</i> | 5 | 0 | 1 |
| 11. | <i>dessvärre</i> | 1 | 0 | 0 |
| 12. | <i>dock</i> | 5 | 0 | 2 |
| 13. | <i>egentligen</i> | 4 | 0 | 0 |
| 14. | <i>enbart</i> | 8 | 0 | 2 |
| 15. | <i>endast</i> | 8 | 11 | 1 |
| 16. | <i>ex(empelvis)</i> | 7 | 0 | 0 |
| 17. | <i>faktiskt</i> | 7 | 1 | 1 |
| 18. | <i>formligen</i> | 74 | 13 | 72 |
| 19. | <i>framförallt</i> | 1 | 0 | 0 |
| 20. | <i>fullkomligen</i> | 98 | 1 | 9 |
| 21. | <i>fullkomligt</i> | 710 | 1 | 60 |
| 22. | <i>fullständigt</i> | 92 | 1 | 16 |
| 23. | <i>givetvis</i> | 2 | 0 | 0 |
| 24. | <i>gradvis</i> | 1 | 0 | 0 |
| 25. | <i>hellre</i> | 5 | 0 | 0 |
| 26. | <i>helt enkelt</i> | 25 | 4 | 1 |
| 27. | <i>härmed</i> | 1 | 0 | 0 |
| 28. | <i>inte</i> | 62 | 0 | 0 |
| 29. | <i>inte bara</i> | 215 | 17 | 228 |
| 30. | <i>inte ens</i> | 12 | 7 | 3 |
| 31. | <i>istället</i> | 3 | 0 | 1 |
| 32. | <i>knappt</i> | 3 | 2 | 0 |
| 33. | <i>liksom</i> | 636 | 36 | 143 |
| 34. | <i>mer eller mindre</i> | 43 | 6 | 35 |

| | | | | |
|-----|------------------------|---------------|------------|--------------|
| 35. | <i>mer än</i> | 5 | 1 | 8 |
| 36. | <i>mest</i> | 22 | 0 | 1 |
| 37. | <i>nog</i> | 7 | 0 | 1 |
| 38. | <i>nu</i> | 3 | 0 | 8 |
| 39. | <i>nyss</i> | 2 | 0 | 0 |
| 40. | <i>nämligen</i> | 1 | 1 | 0 |
| 41. | <i>nära nog</i> | 0 | 1 | 4 |
| 42. | <i>närpå</i> | 5 | 1 | 6 |
| 43. | <i>närmast</i> | 2 | 2 | 20 |
| 44. | <i>nästän</i> | 239 | 76 | 140 |
| 45. | <i>ofta</i> | 1 | 1 | 4 |
| 46. | <i>ordagrant</i> | 2 | 0 | 0 |
| 47. | <i>praktiskt taget</i> | 22 | 3 | 5 |
| 48. | <i>redan</i> | 4 | 0 | 3 |
| 49. | <i>rentav</i> | 19 | 2 | 7 |
| 50. | <i>rent ut (sagt)</i> | 2 | 0 | 0 |
| 51. | <i>riktigt</i> | 389 | 47 | 169 |
| 52. | <i>sedan</i> | 3 | 0 | 0 |
| 53. | <i>smått</i> | 1 | 0 | 0 |
| 54. | <i>snarare</i> | 32 | 6 | 19 |
| 55. | <i>snarast</i> | 2 | 1 | 4 |
| 56. | <i>snart</i> | 2 | 0 | 1 |
| 57. | <i>som sagt</i> | 37 | 0 | 0 |
| 58. | <i>starkt</i> | 3 | 0 | 0 |
| 59. | <i>så att säga</i> | 3 | 0 | 5 |
| 60. | <i>så gott som</i> | 5 | 1 | 0 |
| 61. | <i>säkert</i> | 2 | 0 | 1 |
| 62. | <i>sällan</i> | 1 | 0 | 0 |
| 63. | <i>t.ex.</i> | 7 | 3 | 0 |
| 64. | <i>t.o.m.</i> | 182 | 36 | 162 |
| 65. | <i>totalt</i> | 32 | 0 | 2 |
| 66. | <i>troligtvis</i> | 1 | 0 | 0 |
| 67. | <i>tvärtom</i> | 5 | 1 | 2 |
| 68. | <i>uppriktigt</i> | 3 | 0 | 1 |
| 69. | <i>uttryckligen</i> | 1 | 0 | 0 |
| 70. | <i>verkligen</i> | 868 | 1 | 19 |
| 71. | <i>åtminstone</i> | 3 | 0 | 0 |
| 72. | <i>även</i> | 9 | 1 | 5 |
| | | 20 890 | 923 | 3 726 |

Tabell A4: Adverbial som förekommer i preverbal position i respektive korpus, sorterade alfabetiskt.